

**T CARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHN KANUNU KAPSAMINDA KURULAN REHİNLERDE
REHİN ALACAKLININ TATMİN EDİLMESİ**

**SATISFACTION OF PLEDGEE ON THE PLEDGE ESTABLISHED ACCORDING TO PLEDGE
IN TRADING OPERATIONS ACT**

DOI: 10.21492/inuhfd.514044

İdil TUNCER KAZANCI

K,br,s Sosyal Bilimler Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Dr. Öğretim Üyesi. (idiltuncer@yahoo.fr) ORCID: 0000-0002-6285-5958.

Makale Bilgi

*Gönderilme: 17/01/2019
Kabul: 20/03/2019*

Anahtar Kelimeler

*Taşınır Rehni,
Taşınır Varlıklar,
Ticari İşlemlerde
Rehni,
İcra Emri,
Mülkiyetin Devri.*

Article Info

*Received: 17/01/2019
Accepted: 20/03/2019*

Keywords

*Pledge,
Pledge in Commercial
Transactions,
Commandment,
Foreclosure.*

Özet

6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu, rehni hukukumuzda olduğu gibi, cebri icra hukukumuzda da birçok yenilik getirmiştir. Doktrinde haklı eleştirilerle karşılaşan kanun, bir çok taşınırın rehne konu edilebileceğini düzenlemekte, fakat her bir taşınırın mülkiyetinin ne şekilde devredileceği sorusuna cevap vermemektedir. Borçlunun temerrüdü halinde uygulanacak hükümlerin kanun ile değil de bir yönetmelik ile belirlenmiş olması da, icra ve iflas hukukuna hakim ilkelere aykırılık teşkil etmesi bakımından dikkat çekicidir. Ticari işlemlerde taşınır rehni sadece dar anlamıyla taşınırın değil, alacak hakkı veya diğer başka hakların da konu edilebilmesi, bu hakların ne şekilde alacaklıya devredileceği konusu, bu süreçte İcra ve İflas Kanunu'nu hükümlerinin de uygulanmasını gerekli kılmaktadır. Rehne konu taşınırın yok olması ya da tür değiştirmesi halinde nasıl bir yol izleneceği de çözümlenmesi gereken bir soru olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmamızda, öncelikle takip sürecine genel olarak değinilmiş, taşınırın türüne göre alacaklının nasıl tatmin edileceği sorusuna cevap aranmıştır. Bu kapsamda icra ve iflas kanunu hükümlerinin uygulama alanı bulup bulmayacağı da tartışılmıştır.

Abstract

Pledge in trading operations act no. 6750 brought many new features in our collateral law as well as in our enforcement law. The law facing justifiable criticisms in terms of the doctrine, regularizes that many items of movable property can be the subject of pledge, however, does not provide an answer as to how the security interests shall be enforced. The fact that the articles which will be applied in case of the debtor's default has not been designed by a law but a regulation is noteworthy in terms of being contradictory to the principles of execution and bankruptcy law. In terms of trading operations, the pledge is not only, in narrow interpretation, the subject of security interests but also the right of claim or other rights in that sense, the subject of how these rights will be transferred to the claimant thereby in that process demands applying the articles of execution and bankruptcy law. What will be the guiding rules which will be applied in case of disappearance or changing the type of the goods which are the subject of the pledge, appears as a question that we are confronted with which should be resolved. In our study, we primarily touched on the execution proceedings in general and based on the type of goods we pursued an answer to the question of how the claimant will be satisfied. In that scope we discussed whether or not the provisions of execution and bankruptcy law will be applicable in any field.

I. G R

6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu (TİTRK) ve bu kanuna bağlı olarak çıkarılan yönetmelikler, 1447 Sayılı Ticari İşletme Rehni Kanunu'nun aksine kendine özgü bir takip sistemi öngörmektedir. İcra ve İflas Hukuku'na hakim ilkelerden ayrı ve hatta bu ilkelere aykırı bir nitelik taşıyan bu sistem, alacaklının rehinli malın mülkiyetini iktisap etmesini asıl tatmin yöntemi olarak düzenlemektedir. Söz konusu takip yöntemi ile, Türk Medeni Hukuku'nda hakim olan rehinli alın mülkiyetini iktisap (*lex commissorica*) yasağının ihlal edilip edilmediği de tartışılması gereken bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

6750 sayılı kanunda sayılan ve rehni konu olabileceği kabul edilen bazı taşınır varlıkların mülkiyetinin fiilen devri mümkün değildir. Örneğin bir alacağın ya da kiracılık hakkının, bir iş makinası gibi mülkiyetinin devri mümkün olmayabilir. Bu tür taşınır varlıkların rehne konu edilmesi ve borcun da ödenmemesi halinde, alacaklının ne şekilde tatmin edileceği sorusu akla gelebilir. 6750 sayılı kanuna göre kurulan rehinlerde de İcra ve İflas Kanunu'nun rehni paraya çevrilmesine ilişkin hükümlerinin uygulama alanı bulması mümkün olacaktır. Çalışmamızda, bu takip yönteminin genel çerçevesini çizdikten sonra, rehne konu edilebilecek taşınır varlığın türüne göre alacaklının ne şekilde tatmin edilebileceğini incelemeye çalışacağız. 6750 sayılı kanunda öngörülen takip metodunun icra ve iflas hukukunun temel ilkelerine aykırılık teşkil eden yönleri ve bu anlamda yöntemin eleştirisi çalışmamızın kapsamı dışında kalmaktadır.

II. T CAR LEMLERDE TA INIR REHN Ç N ÖNGÖRÜLEN TAK P SÜREC NE GENEL B R BAKI

Ticari işlemlerde taşınır rehni paraya çevrilmesinde takip edilecek yol, rehin sözleşmesinin türüne göre farklılık gösterir. Rehin sözleşmesinin ilam niteliğinde bir belgeye bağlanmamış olması halinde borçluya bir ödeme emri gönderilecek, borçlu bu ödeme emrine itiraz edebilecek ve alacaklı tarafından itirazın iptali davası ile itiraz hükümden düşürülebilecektir (Tem.Yön.¹ m. 37)². Bir ödeme emriyle başlayan takip, borçlunun hiç itiraz etmemesi veya itirazının hükümden düşürülmesi neticesinde ilamlı takip olarak devam edecektir.

Rehin sözleşmesinin ilam niteliğinde bir belgeye bağlanmadığı durumlarda, borçluya 7 gün içinde itiraz etmesi, onbeş gün içinde de ödeme yapması ihtar edilir (Tem. Yön. m. m. 35/f.2). Borçlu eğer ödeme emrine itiraz etmezse, bu kez kendisine icra emri gönderilir. İcra emrinde ise ayrıca ödeme için bir süre verilmeksizin, sadece yedi gün içinde malın alacaklıya teslim edilmesi ihtar olunur (Tem. Yön. m. m. 35/f.1). Eğer borçlu ya da taşınır malı zilyetliğinde bulunduran üçüncü kişi bu emrin gereğini yerine getirmese, mal ellerinden zorla alınır. (Tem. Yön. m. m. 35/f.3). Bu düzenlemede dikkat çeken birden fazla husus bulunmaktadır. Bunlardan ilki, borçlu veya üçüncü şahsın, kendilerine icra emri gönderildikten sonra yeniden bir ödeme süresinden faydalanamayacaklarıdır. Doktrinde, anılan düzenlemenin lafzi yorumundan borçlu ya da üçüncü kişiye icra emrinin tebliğinden sonra ödeme için ayrıca bir süre verilmediği, bunun da özellikle rehin sözleşmesinin ilam niteliğinde bir belgeye bağlandığı durumlarda borçlu aleyhine sonuç doğuracağı görüşü ileri sürülmüştür³. Zira bu ihtimalde önceden ödeme emri de gönderilmeyeceğinden, borçlunun ne itiraz etmek ne de borcunu ödemek imkanı bulunmayacaktır. Yine rehin sözleşmesinin ilam niteliğinde bir belgeye bağlanmadığı hallerde de bu sefer Tem. Yön. m. 35/f.3 gereğince borçlu rehinli malı herhangi bir sebeple teslim edemezse (malın yok olması, çalınması vs. sebeplerle), alacaklının ne şekilde tatmin edileceği sorusu akla gelebilir. Zira anılan düzenlemenin lafzı, malın teslim edilmemesi halinde alacaklıya haciz yapma imkânı da vermemektedir. Kanaatimizce Tem. Yön. m. 29, Tem. Yön. m. 35 ile birlikte değerlendirilmeli ve amaca yönelik bir yorum yapılmalıdır. Buna göre rehin sözleşmesinin ilam niteliğinde bir belgeye bağlandığı hallerde İİK m. 24 hükmü bir bütün olarak uygulanacağından, mal eğer borçlu ya da üçüncü şahıs yedinde bulunmuyorsa, malın değeri kadar haciz yapılması mümkündür. Aynı yönde, rehin sözleşmesinin ilam niteliğinde bir belgeye bağlanmadığı hallerde de, Tem. Yön. m. 38 uyarınca düzenlenecek rehin açığı belgesi, alacaklıya malın değeri kadar haciz yapma imkanı verecektir.

Rehin sözleşmesinin ilam niteliğinde bir belgeye bağlanmış olması halinde ise, alacaklının talebi üzerine, borçluya Tem. Yön. m. 35-36'daki ödeme emri değil, doğrudan bir icra emri gönderilecektir⁴. Anılan düzenleme aslen açık değildir. Bununla birlikte, mülkiyetin devri kural olarak ilamların icrasına ilişkin bölümde yer alan İİK m. 24'teki

*Dr. Öğr. Üy., Kıbrıs Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi, ORCID No: 0000-0002-6285-5958, idiltuncer@yahoo.fr.

¹ Ticari İşlemlerde Rehin Hakkının Kurulması Ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik, 31 Aralık 2016 tarihli RG, Sayı: 29935 (3. Mükerrer).

² Yılmaz burada yönetmelik koyucunun, ödeme emrine itiraz edilmemesini veya itiraz edilmesi halinde itirazın hükümden düşürülmesi için başvuru itirazın kaldırılması talebinin yahut itirazın iptali davasının kabulü hallerini birer ilam gibi değerlendirdiğini belirtmektedir. Yazara göre ilam niteliğinden belgenin kapsamının kanun ile belirlenmesi gerektiğinden bu düzenleme olması gereken hukuk bakımından sorunlu bir düzenlemedir, YILMAZ, Ejder: Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'na Göre Rehinli Alacaklının Alacağını Tahsil Etme Yolları, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi), 16 Şubat 2018, Ankara, 2018, s. 247; KARAKUŞ ERBAŞ, Burcu: Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni ve Rehin Alacaklısının Korunması, Ankara, 2018, s. 210-211.

³ HASIRCI, Hakan: 6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nun İcra ve İflas Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, BATİDER, C. 33, Sa. 2, Yıl 2017, s. 249.

⁴ HASIRCI, s. 229.

düzenleme gereğince mümkün olacağından, rehin sözleşmesinin ilam niteliğinde bir belgeye bağlanmış olması durumunda, borçluya doğrudan icra emri gönderilmesi doğru olacaktır. Nitekim rehin sözleşmesinin ilam niteliğinde bir belgeye bağlanmadığı hallerde de, ödeme emrine itiraz üzerine bir ilam elde edilmesi ve bu ilama dayanılarak icra emri gönderilmesinin hedeflendiği söylenebilir⁵.

İcra emri kendisine tebliğ edilen borçlu ya da taşınır mal yedinde bulunan kişi, yedi gün içinde taşınır malı teslim etmelidir. Aksi takdirde, taşınır mal elinden zorla alınıp rehin alacaklısına verilir ve bu husus sicile bildirilir (Tem.Yön. m. 37). Bu işlemin nasıl gerçekleştirileceği ile ilgili olarak İİK m. 24 hükmüne atıf yapılmıştır (Tem.Yön. m. 29).

İcra emrinde; rehin alacaklısının, borçlunun ve rehinli taşınır varlık üçüncü kişinin zilyetliğinde ise bu kişinin Ticari İşlemlerde Rehin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik m. 9 hükmünde belirtilen hususları ile varsa temsil ve ilzama yetkili temsilcilerinin adları ve soyadları, adresi ve teslim konu varlığın neden ibaret olduğu ve taşınır varlığın teslim alınacağı yazılır (Tem. Yön. m. 37/f.2).

Rehinli alacaklının tatmin edilmesinde kanunun asıl yöntem olarak rehinli taşınırın mülkiyetinin devrini öngördüğü söylenebilir. Bununla birlikte, rehne konu edilebilecek her bir taşınır bakımından, mülkiyetin devrinin söz konusu olmadığı hâllerde, paraya çevirmenin nasıl gerçekleştirileceği değerlendirilmelidir.

Burada bir hususa daha dikkat çekmek istiyoruz. Tem.Yön. m. 29 atfıyla uygulama alanı bulacak olan İİK m. 24 hükmünün uygulanmasında, rehinli taşınır malın aynen teslim edilmesi, teslim edilememesi hâlinde bedelinin ödenmesi, bu da mümkün değilse bu değer kadar haciz yapılması söz konusudur. Dolayısıyla rehinli malın borçlunun elinde aynen bulunmadığı hâllerde İİK m. 78 vd. hükümlerine göre borçlunun hem taşınır hem de taşınmaz malları üzerinde haciz uygulanabileceği gözden kaçırılmamalıdır. Dolayısıyla bu ihtimalde takibin akıbeti, normal bir genel haciz yoluyla takibin haciz safhasından farklı olmayacaktır.

III. ALACAKLIYI TATM N YÖNTEM OLARAK REH NL MALIN MÜLK YET N N DEVR

Borçlunun borcunu ifa etmede temerrüde düşmesi hâlinde Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nun alacaklıya farklı imkânlar verdiği görülebilir. TİTRK m. 14 uyarınca temerrüt hâlinde alacaklı eğer birinci derecede ise İİK m. 24 uyarınca rehinli taşınırın mülkiyetinin devrini talep edebileceği gibi; alacağını 5411 sayılı Kanun uyarınca faaliyet gösteren varlık şirketlerine de devredebilir. Nihayet alacağın genel hükümler çerçevesinde takibe konu edilebilmesi de mümkündür.

Kanun benimsediği mülkiyetin devrini yöntemi *lex commisorio*'ya aykırı bir düzenleme olup olmadığı ve alacaklının temerrüt hâlinde doğrudan genel hükümlere başvurması hâlinde tercih edeceği yöntemin, genel haciz (iflas) yoluyla takip mi yoksa rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip mi olacağı sorularına cevap verilmesi önemlidir.

15.02.2018 tarih ve 7099 sayılı kanunla yapılan değişiklikten önce TİTRK m. 14 /f.2'de alacağın mülkiyetin devri yahut varlık şirketine devir yoluyla tahsil edilemediği durumlarda genel hükümlere göre takip yapılacağı düzenlemesi yer almaktaydı. Bu düzenlemenin yürürlükte olduğu dönemde öğretilen bir görüşe göre, burada seçimlik yetki bulunmaktaydı. Yani alacaklı doğrudan rehlin paraya çevrilmesi yoluna başvurabileceği gibi, mülkiyetin devrini de talep edebilirdi. Ancak mülkiyetin devrini talep eden alacaklı eğer tatmin edilemezse, açık kalan miktarı rehlin paraya çevrilmesi yoluyla değil, haciz (veya iflas) yoluyla talep etmeliydi. Bu görüş müelliflerince TİTRK m. 14/f.2'de bahsedilen genel hükümlerin genel haciz yoluyla takibi ifade ettiği ileri sürülmüştür. Ayrıca buna göre rehinli alacaklının rehinli taşınırın mülkiyetini talep etmeye zorlayacak bir hükmün varlığı, rehin alacaklısının alacağını alması için İcra ve İflas Kanunu ve Türk Medeni Kanunu'nda getirilen kuralları da uygulanamaz hâle getirecektir⁶. Temerrüt hâlinde alacaklıya seçimlik bir hak tanındığı görüşünün doğal sonucu olarak, rehinli malın mülkiyetinin alacaklıya devrinin ne zaman *lex commisorio*'ya aykırılık teşkil edeceği de tartışılmalıdır. Aynı görüş taraftarlarına göre *lex commisorio* yasağı borcun muaccel olmasından sonraya dönük değildir. Farklı bir anlatımla rehin hakkı kurulurken, yani muacceliyet öncesi dönemde alacaklıya bu hakkın tanınması mümkün değildir⁷. Dolayısıyla rehin sözleşmesi kurulurken, sözleşmeye rehinli malın mülkiyetinin alacaklıya geçeceğine dair kayıt koyulabilmesi de mümkün olmayacaktır. Bu anlamda Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu istisnai bir düzenleme getirmektedir. Zira alacaklının aslında temerrüt sonrası için düzenleme yapabileceği bu hakkı kanun ile

⁵ YILMAZ, Sempozyum, s. 237-238.

⁶ ANTALYA, Gökhan/ACAR, Faruk: Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni, 2. Bası, İstanbul 2017, s. 143. Aksi görüş için bkz. ŞİT-İMAMOĞLU, Başak: Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Üzerine Bir İnceleme, Ankara 2017, s. 40. Yazar mülkiyetin devri talebinin bir takip şartı niteliğinde olduğu görüşündedir, aynı yönde BİLGİN, Hikmet: "6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'na İcra-İflas Hukuku Açısından Genel Bir Bakış", TAAD, Yıl 8, Sa. 31, Temmuz 2017, s. 652. Genel olarak muacceliyetten sonra rehin konusu taşınırın mülkiyetinin devredilmesinin mümkün olduğu yönünde bkz. AKİPEK, Jale/AKINTÜRK, Turgut: Eşya Hukuku, İstanbul 2009, s. 847. Bu tartışmalar için ayrıca bkz. GÜMÜŞ, Mustafa Alper: 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Bakımından Temerrüt Sonrası Haklar, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi), 16 Şubat 2018, Ankara, 2018, s. 203.

⁷ ANTALYA/ACAR, s. 143; BUDAK, Ali Cem: İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip, 2. Baskı, İstanbul, 2009, s. 58; ŞİT-İMAMOĞLU, s. 39-40; KARABEL, Gökçe: Ticari İşletme Rehininin Paraya Çevrilmesi, Ankara, 2011, s. 98; ŞENER, Yavuz Selim: Türk Hukukunda İpotek Uygulaması, İstanbul, 2005, s. 114; GÜRPINAR, Damla: "Ticari İşlemlerde Taşınır Rehininin Teslime Bağlı Taşınır Rehni Kurallarından Ayrılan Yönleri", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 19, S. 1, 2017, s. 145-146; KARAKUŞ ERBAŞ, s. 214; HAMAMCIOĞLU, Esra/KARAMANLIOĞLU, Argun: 6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'na İlişkin Bazı Tespitler, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 13, S. 2, Ocak 2017, s. 130-131.

düzenlenmiştir. Özetle, alacaklıya seçimlik olarak tanınan mülkiyetin devri imkanı, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu kapsamında, *lex commisorio* yasağına istisna teşkil edecek biçimde düzenlenmiştir⁸.

Öğretide bir başka görüş ise; bu düzenlemenin açık olmayan bir biçimde *lex commisorio* yasağından ayrı bir düzenleme olduğunu kabul etmekle birlikte, bu düzenlemenin özellikle stok ve hammadde gibi döner varlıkların rehinde problem doğurmaya elverişli olduğu yönündeydi. Bu görüşe göre stok veya hammadde gibi döner varlıklar rehne konu edilse de, bunların borçlu tarafından süreç içinde tüketilmesi yahut da bu varlıkların dönüşmesi kaçınılmazdır. Rehin alacaklısının mülkiyetin devrini talep edebilmesi, dönüşen veya eksilen bu varlıkların rehin anından farklı hâllerıyla mülkiyetlerinin alacaklıya devredilmesine; dolayısıyla da alacaklının değeri eksilen hâliyle bu varlıkları satmak zorunda kalmasına sebebiyet verecektir. Bu durum da döner varlıkların rehnedilmesi imkânını anlamsızlaştırır⁹.

Ticari işletme rehninin alacaklısına seçimlik yetki verildiği ya da bunun genel hükümlere göre takip yapmadan önce yerine getirilmesi gereken bir takip şartı olduğu yönündeki tartışmalar 7099 sayılı kanun¹⁰ ile yapılan değişiklik sonucu önemini yitirmiştir. Zira 7099 sayılı Kanun'un 31. maddesi ile temerrüt hâlinde genel hükümler çerçevesinde de takip yapılabileceği hükmü TİTRK m. 14 hükmüne eklenmiştir. Anılan hükme göre başvurulacak genel hükümlerin, rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takip hükümleri olduğu kanaatindeyiz¹¹. Yani rehinli alacaklı doğrudan İcra ve İflas Kanunu'ndaki ilgili hükümlere göre takip başlatabilecektir.

7099 sayılı kanundan önceki hâliyle kanunun lafzı, alacaklının genel hükümlere göre takip yapabileceği intibamı uyandırır da, burada öncelikle rehinli alacaklının mülkiyetin devrini talep etmesi ya da bu hakkını bir varlık yönetim şirketine devretmesi gerektiği sonucuna ulaşıyordu. Ancak bundan sonra alacağın tahsil edilememesi hâlinde genel hükümler çerçevesinde takip yapılabilecektir. Hükmün düzenlemeden önceki hâlinin İcra ve İflas Kanunu ve Türk Medeni Kanunu'ndaki rehne ilişkin düzenlemeleri uygulanamaz hâle getireceği yönünde öğretiler sürülen gerekçe kanaatimizce yerindedir.

Bu noktada, Tem.Yön. m. 9/f.1, 1 bendine de değinmekte fayda vardır. Anılan maddede; eğer varsa, temerrüt durumunda mülkiyeti devralma hakkının kullanılacağı kaydının da rehin sözleşmesinde yer alacağı hükme bağlanmıştır. Her ne kadar Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nun istisnai bir düzenleme getirdiği kabul edilse de 7099 sayılı kanun ile yapılan değişiklikten sonra artık rehinli alacaklının dilerse genel hükümlere göre de takip yapabileceğinin kabulü gerekir. Alacaklının, tercihini mülkiyetin Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu hükümlerine göre devri yönünde kullandığı durumlarda ise, alacağının rehinli malın mülkiyetini iktisap etmek suretiyle tam olarak alamayan alacaklının, tahsil edemediği miktar için genel haciz (veya iflas) yoluyla takibe girişebileceği de gözden kaçırılmamalıdır. (Karş. Tem.Yön. m. 41)¹².

Lex commisorio yasağının temel amacının, teminatın değerinin çoğunlukla alaktan fazla olmasının borçluya zarar verecek şekilde tefecilikle sonuçlanmasını önlemek olduğu öğretide ileri sürülmüştür¹³. Farklı bir ifade ile teminata konu varlığın değeri, çoğunlukla alaktan fazla olduğundan, borçlu borçlandığından daha fazla bir miktarı alacaklıya vermek durumunda kalacaktır. Bu da nakit sıkıntısı içindeki rehin verenin daha da güç bir durumda kalmasına, alacaklının ise aşırı bir menfaat elde etmesine sebebiyet verecektir. Bu sakıncayı öngören Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu ve Ticari İşlemlerde Rehin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik, alacak miktarı ile rehinli varlığın değeri arasında fark bulunması hâlinde mülkiyetin devrinin nasıl gerçekleşeceğini de düzenlemiştir. Tem.Yön. m. 38/f.2 uyarınca; "Rehinli varlığın tespit edilen değeri, alaktan fazla ise, rehinli alacaklı aradaki farkı icra dairesine yatırmak suretiyle rehinli taşınırın mülkiyetini devralabilir." Bu ihtimalde, icra dairesine yatırılan fark, sonra gelen rehinli alacaklılar ve adi alacaklılara paylaştırılacaktır. Bu paylaştırmada da, icra dairesince yapılan sıra cetveli dikkate alınacaktır.

Rehin alacaklısının alacağı, rehinli varlığın değerinden fazla ise, bu durumda da rehinli alacaklı değer tespit raporunda belirtilen tutarın onda dokuzunu alacağına mahsup ederek varlığın mülkiyetinin devrini talep edebilir. Tem. Yön. m. 38/f.1 hükmü uyarınca; "Rehinli taşınır varlığın mülkiyetini devralmaya hakkı olan rehin alacaklısı, eksper raporunda belirtilen tutardan fazla bir alacağa sahipse raporda belirtilen tutarın onda dokuzunu alacağına mahsup

⁸ ANTALYA/ACAR, s. 144; Aksi yönde GÜRPINAR, Teslime Bağlı, s. 146; YILMAZ, Sempozyum, s. 235; GÜMÜŞ, Sempozyum, s. 205. Rehin sözleşmesinde yer alan mülkiyetin devri kayıtlarının geçerli olmayacağı yönünde bkz. GÖLE, Celal/AYDOĞAN, Gökhan: Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanununun Ticaret Hukuku Açısından Değerlendirilmesi, BATIDER, C. 33, Sa. 1, Yıl 2017, s. 45.

⁹ ŞİT İMAMOĞLU, s. 40-41; *Has,rc*, ise, kanunun değişiklikten önceki hali bakımından, sadece döner varlıklar için değil, tüm taşınır varlıklar bakımından mülkiyetin devrinin olumsuz sonuçlar doğurabileceğine değinmiştir. Yazara göre alacaklı, öncelikle mülkiyetin devri yoluna başvurmak zorunda olduğundan, malın mülkiyetini devraldıktan sonra sonra, o malı muhafaza etmek ve satmak için, ayrıca masraf yapmak ve zaman harcamak zorunda kalacaktır, HASIRCI, s. 220.

¹⁰ RG: 10.03.2018/30356. Ayrıca bkz. GÜMÜŞ, Sempozyum, s. 201.

¹¹ Bu yönde bkz. YILMAZ, Sempozyum, s. 253-254.

¹² ÖZ, Turgut: Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanununa Göre Rehinli Malın Birleşmesi ve Karışması (Kanundaki Önemli değişikliklerle Birlikte), Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi), 16 Şubat 2018, Ankara, 2018, s. 127. Tem.Yön. m.41, hüküm bulunmayan hallerde İcra ve İflas Kanunu'nun ipotegün paraya çevrilmesine ilişkin hükümlerinin uygulama alanı bulacağını düzenlemektedir. Mülkiyetin devrini, taşınır rehni bakımından özel paraya çevirme yöntemi olarak kabul ettiğimizde, karşılanmayan kısım için de genel haciz yoluyla takip yapılması noktasında İİK m. 152/f.3-4 kıyasen uygulama alanı bulabilecektir. Aynı yönde bkz. ANTALYA/ACAR, s.141; HASIRCI, s. 219, 223.

¹³ ŞENER, s. 114, ayrıca bkz. GÜMÜŞ, Sempozyum, s. 205.

ederek varlığın mülkiyetinin devrini talep edebilir. Alacaklının fark tutarı ile diğer alacaklıların öncelik hakkı ve alacak tutarına ilişkin rehin açığı belgesi düzenlenerek rehin alacaklılarına verilir¹⁴”.

Bir örnekle açıklamak gerekirse, 10.000.-TL alacağı olan bir alacaklı, değer tespit raporunda 8.000.-TL olduğu tespit edilen varlığın mülkiyetini devralmak isteyebilir. Bu durumda, 8.000.-TL'nin 9/10'u olan 7.200.-TL'yi alacağına mahsup ederek mülkiyeti devralacaktır. Kanun, kalan 1/10'un, örneğimizde 800.-TL'nin akıbetine ilişkin bir düzenleme getirmemektedir. Ancak düzenlemenin devamında, mülkiyeti devralan alacaklının kalan alacağı ve diğer alacaklıların alacağı ve öncelik hakkı da belirtilerek rehin açığı belgesi düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

Buna karşın, rehin alacaklısının alacağı, rehinli malın eksper raporunda belirtilen değerinden az ise fazla olan tutarı icra müdürlüğü hesabına yatırarak mülkiyeti devralabilir. Bu fark tutarın icra müdürlüğü hesabına kaydedilmemesi halinde rehin alacaklısı bu tutar kadar borçlu ile birlikte müteselsilen sorumludur (Tem. Yön. m. 38/f.2)¹⁵.

IV. TOPLU REHİNDE ALACAKLININ TATMINİ

Birden fazla taşınırın aynı alacağa güvence teşkil etmek üzere rehin verilmesi mümkündür. Ticari işlemlerde taşınır rehni bakımından da bu şekilde rehin tesis edilmesi oldukça muhtemeldir. Rehin veren, tek bir alacağı teminat altına almak amacıyla TİTRK m. 5'te sayılan taşınır varlıklardan birkaçını rehnedebileceği gibi, ticari işletme/esnaf işletmesine dahil birden fazla unsuru da rehne konu edebilir.

Türk Medeni Kanunu, toplu rehine ilişkin 855. Maddesinde, bu ihtimale bazı şartların varlığı halinde cevaz vermiştir. Öncelikle, toplu rehin tesis edilebilmesi için rehin konusu varlıklar ya aynı maliklere ya da borçtan müteselsilen sorumlu olan borçlulara ait olmalıdır¹⁶. Bu durumda üzerinde rehin kurulan varlıkların tamamı alacağa teminat teşkil eder. Yani her bir varlık alacağın tamamını karşılamaya yönlendirilir. Bu şartların mevcut olmadığı durumlarda ise TMK m. 855/f.2 gereğince her varlığın alacağın ne kadarlık kısmını teminat altına almak üzere rehnedildiği rehin kurulurken belirtilir. Yoksa tapu idaresi re'sen güvenceyi rehinli varlıkların her birinin değeri oranında paylaşır.

Toplu rehlin paraya çevrilmesi bakımından TMK m. 873 hükmü dikkate alınmalıdır. Anılan düzenlemeye göre aynı alacak için birden çok taşınmazın rehnedilmiş olması hâlinde, rehlin paraya çevrilmesi istemi, taşınmazların tamamı hakkında yapılır. Bununla birlikte, icra dairesi onlardan ancak gerektiği kadarını paraya çevirir (Karş İsvMK m. 816/f.3). Yani her ne kadar kural olarak her bir varlığın tamamı, alacağın tamamı için teminat teşkil etse dahi, sadece rehinli alacaklının alacağını karşılayacak miktarda bir paraya çevirme faaliyeti gerçekleştirilmelidir. Bununla birlikte kanun, paraya çevirme isteminin, taşınmazların tamamı hakkında yapılmasını öngörmüştür. İsviçre doktrininde, taşınmazların paraya çevrilmesi aşamasında tarafların, varlıklardan birinin diğerlerinden önce paraya çevrilmesi yönünde anlaşmalarının mümkün olduğu ileri sürülmüş, bu durumda öncelikle bu varlığın paraya çevrilmesi gerekeceği savunulmuştur. Anılan görüşe göre üzerinde tali olarak rehin tesis edilen taşınmaz, ancak asli teminat alacağı karşılamaya yeterli olmadığı takdirde paraya çevrilebilir. Tali teminatın paraya çevrilmesi talebinin yeni bir takibe konu edilmesi gerekir¹⁷.

Toplu rehlin söz konusu olmadığı, yani aynı malik ya da müteselsil borçlulara ait olmayan taşınmazların konu edildiği yahut da bu koşullar mevcut olsa bile tarafların teminat yükünün taşınmazlar üzerinde paylaşılmasını kararlaştırdığı takipte ise, teminat yükünün taşınmazların değerine göre oransal olarak paylaşılması, paraya çevirme aşamasına ilişkin bazı soruları da beraberinde getirir. Zira taşınmazın değerinin sadece bir kısmı üzerinde rehin tesis edilmiş olsa dahi, taşınmazın bir bütün olarak satılması gerekebilir. Bu durumda borçlu, sahip olduğu taşınmazın değerinin altında kalan bir borç için taşınmazını kaybetmiş olacaktır. Her ne kadar ticari işlemlerde taşınır rehlinde bu şekilde bir paraya çevirme aşaması bulunmasa da, benzer olarak rehinli varlığın mülkiyetinin ne şekilde devredileceği sorusu akla gelebilir.

Ticari işlemlerde taşınır rehlinde, genel olarak rehin borçlusuna ait birden fazla taşınır üzerinde rehin tesis edilir. Dolayısıyla tek bir rehin hakkı mevcut olup, tüm taşınırlar alacağın tamamını güvence altına almak amacıyla rehnedilir. Bu nedenle teminat yükünün taşınırlar arasında oransal olarak paylaşılması söz konusu olmaz. Rehinli taşınırların tamamının değerinin alacak miktarından fazla olması durumunda, tüm taşınırların mülkiyetinin devrinin talep edilmesi kanaatimizce TMK m. 873/f.3'te yer alan icra dairesinin ancak gereken kadar varlığı paraya çevireceği hükmü ile bağdaşmaz. Bu durumda, takip talebini alan icra dairesi, borçlunun temerrüdünden sonra yapılan değer tespitini dikkate alarak (Değ. Tes. Yön. m. 7/f.3) hangi varlığın paraya çevrileceğini belirleyebilmelidir. Yapılan bu değer tespitine itiraz edilebileceği gibi, kanaatimizce icra dairesinin mülkiyetin devrine konu edilecek varlığın tespitine yönelik olarak yapacağı işlemin denetiminin de icra mahkemesinde şikayet yoluyla denetlenmesi mümkündür.

¹⁴ YILMAZ, Sempozyum, s. 249. Anılan düzenlemesinin eleştirisi için bkz. GÜMÜŞ, Sempozyum, s. 215; HASIRCI, s. 250 vd.

¹⁵ YILMAZ, Sempozyum, s. 249.

¹⁶ KOSTKIEWICZ, Jolanta Kren : Art. 87, Commentaire ORFI Ordonnance du Tribunal Fédéral du 23 Avril 1920 sur la Réalisation Forcée des Immeubles, 2012, s. 190; VEUILLET, Ambre: La mainlevée de l'opposition: commentaire des articles 79 à 84 LP, Commentaire Stämpfli, 2017, §222.

¹⁷ KOSTKIEWICZ, s. 190-191. Buna karşın İsviçre Federal Mahkemesi bir kararında taşınmazların tamamının paraya çevirmeye konu edilmesi kuralının emredici olduğunu belirterek, hakimnin bu hususu re'sen dikkate alması gerektiğini hükme bağlamıştır, ATF 138 III 186.

Müteselsil borçlu olmayan üçüncü kişinin, borçlu lehine rehin vermesi durumunda, rehin yükünün rehinli varlıkların değerlerine oranla paylaşılacağına değinmiştik. Bu ihtimalde TMK m. 873/f.3'ün, yani icra dairesinin malların gerektiği kadarını paraya çevireceğine dair düzenlemenin uygulanması güç gözükmektedir. Zira tüm taşınır belli bir oranla alacağı teminat teşkil ettiğinden, içlerinden birinin paraya çevrilmesi (ya da mülkiyetinin devredilmesi) rehin alacaklısını tatmin etmeyecektir. Kanaatimizce burada Tem. Yön. M. 38/f.2 uygulama alanı bulabilir. Yani rehinli varlığa isabet eden alacak miktarı, alacağın tamamından az olduğu için rehinli alacaklı ancak fazla olan tutarı icra müdürlüğü hesabına yatırarak mülkiyeti devralabilir. Kanaatimizce ticari işletmenin unsurlarından birkaçı üzerinde alacağı teminat altına almak üzere rehin tesis edilmesi halinde, rehinli varlıkların tamamının mülkiyetini edinmek isteyen rehinli alacaklının bu yolu tercih etmesi muhtemeldir.

V. TAŞINIRIN TÜRÜNE GÖRE ALACAKLIYI TATM N/PARAYA ÇEVİRME YÖNTEMLER

Ticari İşlemlerde Rehlin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik'in 41. maddesi, mülkiyetin devrinin tercih edilmemesi hâlinde, alacaklının alacağını 5411 sayılı Kanun uyarınca faaliyet gösteren varlık yönetim şirketine de devredebileceğini hükme bağlamaktadır. Bu hâlde varlık yönetim şirketleri, alacaklıya halef olur. Dolayısıyla, alacağın varlık yönetim şirketine devredildiği durumlarda da, varlık yönetim şirketi lehine bu yönetmelikteki süreç işleyecektir. Bu yolu tercih etmeyen ve alacağını Yönetmelik hükümlerine göre tahsil etmeyen alacaklı genel hükümler çerçevesinde takip yapabilir (Tem. Yön. m. 41/f.3).

Ticari İşlemlerde Rehlin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik, bazı taşınır için özel paraya çevirme hükümleri sevk etmiş, hüküm bulunmayan hâllerde ise takibin genel hükümlere göre yapılacağını düzenlemiştir. Bu noktada dikkati çeken ilk düzenleme, yine anılan yönetmeliğin m.41/f.2 hükmünde yer almaktadır. Buna göre alacaklı, TİTRK m.5'de sayılan varlıklardan mülkiyeti veya zilyetliği devredilemeyenlerin kiralama ve lisans hakkını doğrudan kullanabilir veya üçüncü kişilere kullandırabilir¹⁸. Lisanslama ve kiralama geliri borca yetecek düzeye ulaştıktan sonra kiralama ve lisanslama hakkı sona erer. Kanaatimizce, başka bir sicile kaydı öngörülme ve idari izin belgesi niteliğinde olmayan her türlü lisans ve ruhsatlar ile kiracılık hakkı, bu şekilde mülkiyeti veya zilyetliği devredilemeyen taşınırlardandır¹⁹. Yani bu taşınırların kiralama veya lisans hakkının alacaklı tarafından kullanılması veya bir üçüncü kişiye kullandırılması da söz konusu olabilecektir. Lisanslama ve kiralama geliri borca yetecek düzeye ulaştıktan sonra kiralama ve lisanslama hakkı sona erer (Tem.Yön. m. 41/f.2)²⁰.

İcra ve İflas Kanunu, kural olarak hacizli taşınır malın açık artırma ile paraya çevrilmesini öngörmüşse de; İİK m.120'de ödeme yerine alacakların devrini, İİK m. 121'de²¹ intifa hakkı ya da paylaşılmamış bir miras hissesi veya diğer iştirak hâlinde malik olunan taşınırların paraya çevrilmesini düzenlemektedir. Bu kapsamda, rehne konu taşınırın mülkiyetinin devredilmediği ya da devredilemediği hâllerde, kural olarak paraya çevirmenin bu hükümler dairesinde gerçekleştirilmesi mümkündür.

Tem. Yön. m. 30/f.1 düzenlemesinde yer alan mülkiyetin devri şeklindeki paraya çevirme sürecini, sadece rehinli taşınırın mülkiyetini alacaklıya devri şeklinde yorumlamak, özellikle rehne alacak üzerinde yahut kullanma veya yararlanmaya yönelik olarak kurulduğu hallerde bazı belirsizlikleri de beraberinde getirecektir. Nitekim doktrinde *Gümü* bu soruna dikkat çekmiş, Tem. Yön. m. 30/f.1 hükmünün *T TRK m. 5 kapsamındaki rehinli taşınır, n,r varlıklar üzerindeki hak sahipliğinin geçirilmesi* olarak anlaşılması gerektiğini haklı biçimde belirtmiştir. Yazara göre, örneğin kıymetli evraka bağlanmış alacak haklarında, paraya çevirmenin sadece mülkiyetin devri olarak kabul edilmesi halinde, alacağın bağlandığı senedin de taşınır olarak değerlendirilmesi gerekecektir. Kıymetli evraka bağlanmamış alacaklar bakımından da TİTRK m. 14/f.1, a düzenlemesi sadece ürün getiren alacaklar için uygulama alanı bulabilecektir. Zira ürün getirmeyen bir alacak, üzerinde zilyetlik kurulabilecek bir taşınır niteliğinde değildir. Bununla birlikte bu alacak, TİTRK m. 14/f.1, c anlamında kullanma ve/veya yararlanmaya yönelik ürün kirası, adi kira, lisans sözleşmesi tesisine imkan tanıyan "*zilyetli in devrine konu olmayan varlık*" da değildir. Bu örnekler ışığında temerrüt halinde mülkiyetin devri kavramını daha geniş yorumlamak ve hak sahipliğinin devrini de bu kapsamda değerlendirmek, paraya çevirme aşamasında rehinli taşınırın niteliğine bağlı olarak ortaya çıkacak bazı sorunları da ortadan kaldıracaktır²².

İcra ve İflas Kanunu'ndaki paraya çevirme yöntemleri bakımından, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nda rehne konu edilebilecek taşınırları dört grup altında değerlendirebiliriz. Buna göre çalışmamızda öncelikle dar anlamda taşınır kavramına dâhil edebileceğimiz "hammadde" (TİTRK m. 5/f.1, ç), "hayvan" (TİTRK m. 5/f.1, d), "menkul işletme tesisatı", "sarf malzemesi", "stoklar", "tarımsal ürün" ve "vagonun" ne şekilde paraya

¹⁸ BİLGİN, s. 642.

¹⁹ Ayrıca fikri ve snai mülkiyete konu hakların; ticari plaka ve ticari hattın; ticari projenin de bu kapsamda değerlendirilebileceği yönünde bkz. ÖZ, Turgut; Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni kanunu, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. İur. Merih Kemal Oğaç'a Armağan, C. 16, S. 2 (Özel Sayı) Temmuz 2017, İstanbul, s. 153; GÜMÜŞ, Sempozyum s. 224.

²⁰ Finansal kiralama sözleşmesinden doğan kiracılık hakkının da rehne konu edilebileceği, buna karşın finansal kiralama sözleşmesine konu malların ise rehin kapsamı dışında kaldığı yönünde bkz. BİLGİN, s. 645.

²¹ Zilyetliği devredilemeyen varlıklar bakımından İİK m. 121'in uygulanması gerektiği yönünde bkz. HASIRCI, s. 221.

²² GÜMÜŞ, Sempozyum, s. 206-207.

çevrileceği incelenecektir. Üçüncü kişilerdeki alacaklar olarak da tanımlayabileceğimiz “alacaklar” (TİTRK m. 5/f.1, a), “her türlü irat ve kazançlar” (TİTRK m. 5/f.1, e), “kira gelirleri” (TİTRK m. 5/f.1, g) ve “üçüncü kişiler zilyetliğindeki taşınır varlık ve haklar” ikinci grup taşınırlardır. Üçüncü grup, gayri maddi malvarlığı unsurları olarak tanımlayabileceğimiz “fikri ve sınai mülkiyete konu haklar” (TİTRK m. 5/f.1, c), “ticaret unvanı ve/veya ticari işletme adı” (TİTRK m. 5/f.1, k) ve “ticari proje”dir (TİTRK m. 5/f.1, h). Nihayet, “ticari işletme ve esnaf işletmesi” (TİTRK m. 5/f.1, l), “paylı mülkiyet hakları” (TİTRK m. 5/f.1, ö), “ticari plaka ve ticari hat” (TİTRK m. 5/f.1, m) ve “çok yıllık ürün veren ağaçlar” (TİTRK m. 5/f.1, b) ayrık olarak incelenecektir.

A. Dar Anlamda Taşınır

Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu ve Ticari İşlemlerde Rehin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik, hammadde (TİTRK m. 5/f.1, ç), hayvan (TİTRK m. 5/f.1, d), menkul işletme tesisatı, sarf malzemesi, stoklar, tarımsal ürün ve vagonun da mülkiyetinin devrini öngörmektedir. Mülkiyetin devri için, İİK m. 24 uygulama alanı bulacaktır. Farklı bir ifade ile taşınır malın teslimine ilişkin ilamın icrası hükümleri, rehinli taşınırın tesliminde de uygulanacaktır.

Yukarıda sayılan taşınır varlıkların, rehin sözleşmesi süresince tükenmesi veya bir başka varlıkla karışması ya da birleşmesi mümkündür. Ancak özellikle hammadde, stoklar, sarf malzemeleri bakımından bu ihtimal daha sık karşımıza çıkabilir. Böyle bir durumda, rehin sözleşmesinin ilam niteliğinde olup olmadığı önem kazanacaktır. Zira önceden de değindiğimiz gibi²³, İİK m. 24’ün bir bütün olarak uygulama alanı bulması ancak rehin sözleşmesinin ilam niteliğinde bir belgeye bağlanmış olması hâlinde mümkündür. Rehinli taşınırın değişikliğe uğraması hâlinde, rehinli varlığın icra dairesince zorla borçlunun elinden alınması mümkün olmayacaktır (Karş. İİK m. 24/f.3). Bu noktada anılan taşınırları aynen teslim borcu (rehin sözleşmesi ilam niteliğinde olsun ya da olmasın) para borcuna dönüşmeli²⁴ ve bu borç rehinli alacaklıdan tahsil edilmelidir. Rehinli alacaklı bu borcu ödemezse, haciz uygulanması mümkün olmalıdır.

Rehinli taşınırın aynen teslim edilmemesi hâlinde yapılacak haciz hangi miktar üzerinden yapılacağı sorusu akla gelebilir. Yani haciz yapılırken rehin sözleşmesindeki alacak miktarı mı, yoksa rehinli taşınır varlığın değeri mi dikkate alınacaktır? Rehinli taşınır varlığın değeri dikkate alınacaksa, hangi andaki değer tespitine göre miktar belirlenecektir? İİK m. 24/f.4, ne kadar bir miktar için haciz yapılacağını düzenlemektedir. Buna göre ilamda yazılı değer üzerinden haciz yapılmalı, ilamda değer yazmıyorsa ya da değer taraflar arasında tartışmalı ise, değeri icra memuru haczin yapıldığı tarihteki rayice göre takdir etmelidir. Bu hususta icra memuru borsa ve ticaret odalarından ya da bilirkişiden yardım alabilir.

Öncelikle, haciz miktarı belirlenirken, rehinli taşınır malın değeri değil, rehinli alacak miktarı dikkate alınmalıdır. Her ne kadar Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu’na göre rehinli taşınır varlığın mülkiyetinin devri mümkünse de bu durum rehinli alacaklının, rehinli varlık kadar tatmin edilmesi anlamına gelmemektedir. Nitekim Tem.Yön. m. 38, alacağın taşınırın değerinden fazla olması hâlinde, rehinli alacaklıya rehin açığı belgesi verileceğini hükme bağlamaktadır. Rehin alacaklısı bu rehin açığı belgesi ile bir yıl içinde borçluya karşı haciz veya iflas yoluyla takip yapabilir. Alacaklı bir yıl içinde haciz yolu ile takip yaparsa yeniden icra veya ödeme emri²⁵ göndermesine gerek yoktur (İİK m. 152). Yani alacaklı doğrudan borçlunun diğer malları üzerinde takip yapılmasını isteyebilir²⁶. Bir yıllık süre geçtikten sonra alacaklının yeniden takip yapması gerekir²⁷.

TİTRK m. 5/f.3-4, işletmedeki müstakbel taşınır varlıklar²⁸ ile bunların gelirleri üzerinde de rehin tesis edilebileceğini hükme bağlamıştır. Ayrıca Tem.Yön. m. 12, müstakbel taşınırların da rehin konusu yapılabileceğini; malikin bu hâlde diğer tasarruf işlemlerini ancak müstakbel taşınır varlık mülkiyete konu olduktan sonra kullanabileceğini hükme bağlamıştır. Öğretide, “tasarruf i lemi”nden anlaşılması gerekenin paraya çevirme olduğu görüşü ileri sürülmüştür²⁹. Müstakbel bir taşınırın, temerrüt hâlinde borçlunun elinde olmaması durumunda paraya çevirmenin gerçekleşmeyecek olması, alacaklı bakımından olumsuz sonuçlar doğurabilir. Zira Tem.Yön. m. 30/f.2

²³ Bkz. “Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni için Öngörülen Takip Sürecine Genel Bir Bakış,” başlığı altında yapılan açıklamalar. Aksi durumda, yani Ticari İşlemlerde Rehin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik’e dayanılarak açılan takip içerisinde haciz yapılamayacağının kabulü halinde dahi, İİK m. 152 uyarınca rehin açığı belgesine dayanılarak haciz veya iflas yoluyla takip yapılabileceği de gözden kaçırılmamalıdır.

²⁴ POSTACIOĞLU, İlhan E./ALTAY, Sümer: İcra Hukuku Esasları, 5. Baskı, İstanbul, 2010, s. 819; KURU, s. 414, PEKCANITEZ, Hakan/ATALAY, Oğuz/SUNGURTEKİN-ÖZKAN Meral/ÖZEKES Muhammet: İcra ve İflas Hukuku, 11. Baskı, Ankara, 2013, s. 477.

²⁵ Semeresiz kalan takibin türüne göre alacaklı icra veya ödeme emri gönderilmesini talep edecektir: “Rehin açığı belgesinin verildiği takip dosyasında, rehlin paraya çevrilmesi yolu ile ilam, takip yapılmış ise alacaklı, bu belgeye dayanak olarak ilam, icra takibi yapabilir ve borçluya icra emri gönderilebilir. Somut olayda, takip dayanağı keskin rehin açığı belgesinin verildiği takip dosyasında alacaklı, taraftan borçlu aleyhinde ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilam, takip yapıldığı ve borçluya icra emri gönderildiği anlaşılmaktadır.

²⁶ O halde, alacaklı, n bu keskin rehin açığı belgesi ile borçlusunu aleyhinde ilam, takip yapması, ve icra emri düzenlenmesinde bir usulsüzlük bulunmadığı, nazara alınarak Mahkemece, borçlunun ikayetinin reddi yerine icra emrinin iptaline dair hüküm tesisi isabetsizdir.ö 12. HD, 2009/556-1424, 26.01.2009.

²⁷ KURU, s. 448. Aksi yönde YILDIRIM, Mehmet Kamil/ DEREN-YILDIRIM, Nevhis: İcra ve İflas Hukuku, 7. Baskı, İstanbul 2016, s. 299.

²⁸ PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, s. 509.

²⁹ Müstakbel alacaklarla ilgili bkz. aşağıda “Üçüncü Kişilerdeki Kıymetli Evrakta Bağlanmamış Alacaklar İle Üçüncü Kişiler Zilyetliğindeki Taşınır Varlık Ve Haklar” başlığı altında yapılan açıklamalar.

³⁰ ANTALYA/ACAR, s. 90-91.

uyarınca borçlunun temerrüdünden itibaren yedi gün içinde alacaklının takip talebinde bulunması gerekmektedir. Yani alacaklı temerrüt gerçekleşmesine rağmen, taşınır borçlunun mülkiyetinde olmadığı için paraya çevirmeye girişemeyecek, bu sırada takip talebinde bulunmak için tanınan yedi günlük süreyi de kaçırma tehlikesi ile karşı karşıya kalacaktır. Bu durum kötüniyetle taşınırı mülkiyetine geçirmekten kaçınan borçlu tarafından da kullanılabilir. Rehin sözleşmesinin ilam niteliğinde bir belgeye bağlanmış olması ihtimalinde bu durum pratikte sorun çıkarmayabilir. Zira bu durumda İİK m. 24 hükmü tamamıyla uygulanacak, yani rehinli taşınır mal mevcut olmadığından doğrudan değeri kadar haciz yapılması mümkün olabilecektir. Buna karşın rehin sözleşmesinin ilam niteliğinde bir belgeye bağlanmamış olması hâlinde Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu ve Ticari İşlemlerde Rehin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik'in doğrudan haciz yapılmasına cevaz vermediğine değinmiştik. İşte bu ihtimale özgü olarak, soruna iki çözüm üretilebilir. Tem.Yön. m. 30/f.2'de yer verilen yedi günlük sürenin başlangıç anının, taşınırın borçlunun mülkiyetine geçtiği an olarak kabul edilmesi mümkündür. Ancak az önce de değindiğimiz üzere, bu kötüniyetli borçlular tarafından kullanılmaya müsaittir. İkinci ve kanaatimizce daha makul bir çözüm ise rehinli alacaklıya rehin açığı belgesi verilmesidir. Müstakbel taşınır varlığın taşınırın temerrüt anında mevcut olmadığı tespit edildikten sonra, alacaklı bu tespitle yedi günlük süre içinde icra dairesine başvurarak kendisine rehin açığı belgesi verilmesini isteyebilir. Bu durumda alacaklı elindeki rehin açığı belgesine dayanarak, haciz yoluyla takip yapabilecektir.

B. Üçüncü Kiilerdeki Kıymetli Evraka Ba lanmam, Alacaklar le Üçüncü Kiiler Zilyetli indeki Ta ,n,r Varlık Ve Haklar

Rehin konusu yapılabilecek *alacaklar*, genel olarak rehin verenin üçüncü kişiden olan tüm alacaklarıdır. Rehin konusu bir alacak olduğunda, bir para alacağının rehinli alacaklıya geçmesi söz konusu olacaktır. Bu sebeple İcra ve İflas Kanunu'nda yer alan ve üçüncü kişilerdeki alacakların haczine ilişkin hükümlerin (İİK m. 89) kıyasen rehinli alacaklar bakımından da uygulama alanı bulacağı kanaatindeyiz³⁰.

Alacağın sebebi (sözleşme, haksız fiil ya da sebepsiz zenginleşme) bu anlamda önem taşımamakla beraber, müstakbel alacağın rehininde, rehlin belirli bir iş ve konu ile sınırlandırılması gerekmektedir (Tem. Yön. m. 16/f.2)³¹. Alacağın kıymetli evraka bağlı olup olmaması bakımından da bir ayırım yapılması gerekir. Kıymetli evraka bağlanmamış bir alacak, örneğin cari hesap bakiye alacağı yukarıda belirttiğimiz koşullarla Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'na göre rehnedilebilir³².

Borçlunun üçüncü kişilerdeki alacak ve hakkı çeşitli şekillerde karşımıza çıkabilir: Borçlunun bankadaki parası, ödünç verdiği bir para, satmış olduğu malın satış bedeli, kiraladığı taşınmazın kirası, bir şirkette tasfiye ve kâr payı bu kapsamdadır³³. Borçlunun üçüncü kişideki alacağı çekişmesiz ve muaccel ise İİK m. 90 uyarınca icra dairesi bu alacağın tahsiline çalışır. *Kuru*, alacağın çekişmesiz ve muaccel olduğu durumlarda, alacağın İİK m. 120/f.1'e göre ödeme yerine geçmek üzere devrine gerek olmadığı, bu alacağın İİK m. 90 hükümleri gereğince doğrudan icra dairesi tarafından tahsil edilebileceği görüşündedir³⁴. Bununla birlikte, borçlunun üçüncü kişideki hakkı bir alacak hakkıysa ve alacak çekişmeli değilse, İİK m.89 gereğince haciz ihbarnamesi gönderilmesi yoluyla da alacağın tahsil edilip rehinli alacaklıya verilmesi mümkün olur³⁵. Alacak müstakbel de olabilir³⁶. Örneğin, borçlunun kiraya verdiği taşınmazından gelecek olan kira bedelleri böyledir³⁷. Yargıtay, ileride doğacak bir alacak için İİK m. 89 göre haciz ihbarnamesi gönderilemeyeceğini, haciz ihbarnamesi kendisine ulaşan şahsın sorumluluğunun, müzekkerenin kendisine ulaştığı tarihteki fiili durum ile sınırlı olduğu görüşündedir³⁸. Yargıtay bir başka kararında³⁹, rutin ödemeler (kira alacakları vs.) dışında ileride doğacak, doğması muhtemel bir hakkın üçüncü şahıslarla net olarak bilinmesi mümkün olmadığından, haciz ihbarnamesinin muhtemel alacaklar açısından sonuç doğurmayacağını, borçlunun, üçüncü kişi nezdinde ileride doğması muhtemel alacaklarının haczinin ancak İ.İ.K.nun 78. maddesi kapsamında gönderilecek haciz yazısıyla mümkün olduğunu içtihat etmiştir. Müstakbel alacağın haczedilebileceği konusunda şüphe yoktur. Bununla birlikte haczin ne şekilde yapılacağı az önce değindiğimiz Yargıtay kararlarında ve öğretide

³⁰ İİK m. 106/f.2 uyarınca borçlunun üçüncü kişideki alacağı taşınır hükmündedir. İİK m. 89 da, borçlunun üçüncü kişideki alacağının haciz ve paraya çevrilmesini amaçlayan, genel olarak taşınırların paraya çevrilmesine ilişkin hükümler yanında bir başka yöntemdir, KURU, s. 294.

³¹ GÖLE/AYDOĞAN, s. 25.

³² Hangi andaki cari hesap bakiyesinin takip konusu yapılacağı sorusu akla gelebilir. Farklı bir ifade ile, rehlin kurulduğu andaki mi yoksa temerrüdün gerçekleştiği andaki bakiyenin mi alacaklının tatminine yönlendirilecektir? Bu noktada, cari hesap bakiye alacağının haczine ilişkin TTK m. 100/1 hükmünün yol gösterici olabileceği kanaatindeyiz. Anılan hüküm uyarınca taraflardan birinin alacaklının ona ait artan tutarı haczettirdiği gün hesap kapatılarak artan tutar saptanır. Dikkat edilirse, kanun hacze konu miktarın haciz anındaki miktar olduğunu belirlemiştir. Bu yönde, ticari işlemlerde taşınır rehininde de, temerrüdün gerçekleştiği andaki cari hesap bakiyesinin alacaklıya geçeceğini söylemek kanaatimizce mümkündür.

³³ YAVAŞ, Murat: Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi (İİK m. 89), İstanbul, 2005, s. 10; UYAR, Talih: "Borçlunun Üçüncü Kiilerdeki Kıymetli Evraka Ba lanmam, Olan Mal, Hak ve Alacaklar,n,n Haczi", DEÜHFD, Y. 2, s. 2, s. 207.

³⁴ KURU, s. 295.

³⁵ MUŞUL, I, s. 551; YAVAŞ, s. 9; YILMAZ, s. 509; KURU, s. 228.

³⁶ Tem. Yön. m. 13 uyarınca müstakbel taşınır varlıkların getirisi de kendi başına rehne konu edilebilir.

³⁷ KURU, s. 237; YILMAZ, s. 515-516.

³⁸ 12. HD, 16.03.2015, 2015/2728-5969 (MİHDER 2015/3, s. 178-179).

³⁹ 12. HD, 27.06.2012, 2012/5507-22694.

tartışmalıdır. *Yılmaz*, müstakbel alacağın İİK m. 89 (haciz ihbarnamesi) yoluyla haczedilmesi gerektiği kanaatinde. Yazara göre bu kabul, alacağın fiilen doğmasının mümkün olmadığı ihtimalde üçüncü kişiyi de koruyucu bir sonuç doğurur. Zira bu durumda üçüncü kişi haciz ihbarnamesine itiraz edebilecektir⁴⁰.

Borçlunun üçüncü kişideki alacağı çekişmeli ise, bu alacağın tahsil için alacaklıya devredilebilmesi ise İİK m.120/f.2 hükmü gereğince mümkün olur.

Her türlü gelir ve irat da üçüncü kişiler nezdindeki alacak niteliğinde olduğundan İİK m. 89 yoluyla el koyulması mümkündür.

Üçüncü ki ilerin zilyetli indeki ta ,n,r varl,k ve hakların mülkiyetin devrine konu edilmesi hâlinde, üçüncü kişinin yürütülecek icra işlemine katılma yükümlülüğü ortaya çıkacaktır. Zira İİK m. 85/f.1 gereğince borçlunun üçüncü kişilerdeki mallarının da haczi mümkündür. Taşınır varlığı elinde bulunduran üçüncü kişinin de varlık üzerinde (rehin gibi) bir hak iddiası varsa bu husus da tutanağa geçirilmelidir (İİK m. 150/g atfıyla İİK m. 99, ayrıca İİK m. 85/f.2)⁴¹. Öğretide, İİK m. 89'un borçlunun üçüncü kişide bulunan mallarının haczinde de uygulama alanı bulacağı savunulmaktadır⁴².

TİTRK m. 7⁴³ rehnin kapsamına taşınır varlığın gelecekteki her türlü faiz, sigorta gibi hukuki getirilerinin de gireceğini hükme bağlamaktadır. Öğretide de genel hükümlere göre ve ikame ilkesi uyarınca, sigorta ya da haksız fiil tazminatı üzerinde rehnin devam edeceği kabul edilmektedir. Örneğin, bir hammaddenin yanarak yok olmasında durum böyledir⁴⁴. Dolayısıyla bu hâlde, artık bir alacak rehninden bahsetmenin mümkün olacağı kanaatindeyiz. Alacak rehninin paraya çevrilmesi aşamasında, İİK m. 120 uyarınca çekişmeli alacağın tahsil için alacaklıya devredilip devredilmeyeceği sorusu da akla gelebilir. Örneğin, yanarak yok olan ve sigortalı olan bir hammadde için sigorta tazminatını dava ve talep yetkisi rehnli alacaklıya devredilebilir mi? TİTRK m. 7 hükmü, Tem.Yön. m. 41. hükmünün İcra İflas Kanunu'nun ipoteğin paraya çevrilmesine ilişkin hükümlerine atıf yapması ve İİK m. 150/g de yer alan paraya çevirme hakkında yine İİK m. 112-137 hükümlerinin kıyasen uygulanacağını düzenlemesi karşısında, bu soruya olumlu yanıt verilmesi gerektiği kanaatindeyiz. İİK m. 120/f.2 uyarınca alacağın çekişmeli olduğu hâllerde alacaklılardan biri veya birkaçı, alacağın tahsilini talep edebilir ya da borçlunun üçüncü kişiye karşı sahip olduğu dava hakkının kullanılmasını üstlenebilirler. Bu durumda alacağı devralan alacaklı dava takip yetkisini kullanır⁴⁵. Alacağın takip yetkisinin bu şekilde devredilebilmesi için hacze iştirak eden alacaklıların muvafakati gerekir. Bununla birlikte doktrinde, kendisine paraya çevirme sonunda pay düşmeyecek olan alacaklının muvafakatının aranmasına gerek olmadığı da ileri sürülmüştür⁴⁶. Alacağın sigortalı olması durumunda ya da bir haksız fiil nedeniyle yok olması neticesinde rehin alacaklısının, haksız fiil ya da sigorta tazminatının tahsili için dava takip yetkisinin kendisine verilmesini talep edebileceği kanaatindeyiz. Bu durumda dahi, rehin alacaklısının haklarına hâlel gelmez. Yani temlik ile borç alacaklıya ödenmiş sayılmaz (İİK m. 120/f.2-3). TİTRK m. 12/f.2 hükmü uyarınca zilyed, rehnli taşınırın değerini koruyacak gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Rehnli malın sigortalanması da anılan madde hükmü bakımından mümkündür. Nitekim zarar sigortalarına ilişkin TTK m. 1456'da, üzerinde sınırlı ayni hak bulunan malların sigortalanması hâlinde de sınırlı ayni hak sahibinin hakkının sigorta tazminatı üzerinde de devam edeceği açıkça hükme bağlanmıştır. Öyle ki mal üzerinde sınırlı ayni hak bulunduğu sigortacıya bildirildiyse, sigorta tazminatının sigortalıya ödenmesi ancak sınırlı ayni hak sahibinin (rehinli alacaklının) onayı ile mümkün olacaktır. Yine TMK m. 879'da da rehnli mala ait muaccel sigorta tazminatının malike ancak tüm rehnli alacaklıların muvafakati ile ödenebileceği hükme bağlanmıştır.

7099 sayılı kanunla değişik TİTRK m. 7/f.2, bir üretim sürecinin kullanıldığı taşınır varlıklarla birlikte rehnedilmesine cevaz vermekte, bu hâlde rehnin üretim sürecinde ve sonucunda gerçekleşecek olan alacak üzerinde aynı oranda ve sırada kendiliğinden tesis edilmiş sayılacağını hükme bağlamaktadır⁴⁷. Bu düzenlemenin, özellikle üretim sürecinde tükenmesi söz konusu olabilen sarf malzemesi ve hammaddenin akıbeti bakımından önemli olduğu kanaatindeyiz. 7099 sayılı değişiklikten önce "*Birle me ve Kar, ma*" başlığını taşıyan TİTRK m.7, farklı ihtimallere göre tükenmesi veya şekil değiştirmesi muhtemel olan sarf malzemeleri, hammaddeler, stoklar ve tarımsal ürünler bakımından rehnin akıbetini düzenlemekteydi. 7099 sayılı kanunla yapılan değişikliğin bu konuda daha basit bir çözüm getirdiği söylenebilir. Zira bir üretim sürecinde kullanılacak taşınır mal üzerindeki rehin hakkı, bu süreç sırasında ve sonucunda ortaya çıkacak alacak üzerinde tesis edilmiş sayılacaktır. Bu tespitin paraya çevirme bakımından sonucu ise açıktır: Tükenmeye ya da karışmaya elverişli bir taşınırın doğrudan kendisinin değil, o taşınır

⁴⁰ Aynı yönde bkz. KURU, s. 237. Üçüncü kişinin haciz ihbarnamesine itiraz etmesi halinde, alacaklı İİK m. 120/II uyarınca bu alacağı devralarak sürece devam edebilir, ÜSTÜNDAĞ, Saim "*cra flâs Kanununun 89. Maddesi Üzerine*", İBD 1991, C.65, S.1-12, s. 12.

⁴¹ YAVAŞ, s. 143.

⁴² YILMAZ, s. 509; YAVAŞ, s. 141-142.

⁴³ Anılan düzenleme 7099 sayılı Kanunun (RG: 10.03.2018/30356) 29. maddesi ile Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'na eklenmiştir.

⁴⁴ ANTALYA/ACAR, s. 98; ŞİT-İMAMOĞLU, s. 41. Rehin verenin rehnli varlığı alacaklıya zarar verme kastıyla imha etmesi halinde adli para cezasına çarptırılacağı gözden kaçırılmamalıdır (TİTRK m. 16/f.1, c).

⁴⁵ KURU, s. 295; PEKCANİTEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN-ÖZKAN/ÖZEKES, s. 379-380; YILDIRIM/DEREN-YILDIRIM, s. 234; POSTACIOĞLU/ALTAY, s. 536-537.

⁴⁶ POSTACIOĞLU/ALTAY, s. 535.

⁴⁷ 7099 sayılı kanun ile yer alan birleşme ve karışmaya ilişkin hükümler yürürlükten kaldırılmış olsa da rehnli taşınır varlığın birleşmesi veya karışması durumunda ya da temerrüt sonrası hakların kullanımında dayanılacak değer tespitine ilişkin TİTRK m. 13/f.2 hükmü hale yürürlüktedir.

son hâlinin rehinli borçluya verdiği alacak hakkının paraya çevrilmesi söz konusu olacaktır. Bu şekilde, süreç içerisinde rehinli taşınırda (kullanım, tükenme veya karışma nedeniyle) ortaya çıkabilecek değer azalmalarının da önüne geçilmiş olacaktır⁴⁸. Üretim süreci sonunda ortaya çıkacak alacak hakkı da, çekişmeli değilse İİK m. 90 gereğince icra dairesi tarafından tahsil edilebilecek, yahut ödeme yerine geçmek üzere alacaklıya devredilebilecektir (İİK m. 120/f.1). Ödeme yerine geçmek üzere devirde diğer rehinli alacaklıların da bu devre onay vermeleri gerekeceği gözden kaçmamalıdır.

C. Üçüncü Kiilerdeki Kıymetli Evrakla Bağlanm, Alacaklar

Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'na göre kıymetli evrakla bağlanmış alacakların rehne konu edilebilmesi mümkündür. Ancak bu durum, kanaatimizce kambiyo senetlerinin mahiyeti ile örtüşmemektedir. Zira kambiyo senetleri temel ilişkiden bağımsızdır. Farklı bir ifade ile, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu kapsamında sebepten mücerret kambiyo senedi, aslen farklı bir hukuki ilişkiye bağlı olarak rehin verilmiş olur. Yine de kanun düzenlemesini dikkate alarak inceleme yapıldığında, kıymetli evrakla bağlanmış bir alacak için Türk Ticaret Kanunu'ndaki hükümlerin uygulama alanı bulup bulmayacağı sorusu akla gelebilir.

Öncelikle Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nda kıymetli evrak niteliğinde olan bazı değerlerin, rehin kapsamı dışında bırakıldığı dikkati çeker. Buna göre sermaye piyasası araçları bu kanuna göre rehin konusu yapılamaz (TİTRK m. 1/f.4). 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu m. 3/I, o'ya göre; "Menkul kıymetler: para, çek, poliçe ve bono hariç olmak üzere; paylar, pay benzeri diğer kıymetler ile söz konusu paylara ilişkin depo sertifikaları ile borçlanma araçları veya menkul kıymetleştirilmiş varlık ve gelirlere dayalı borçlanma araçları ile söz konusu kıymetlere ilişkin depo sertifikalarını ifade eder". Sayımın tahdidi olmaması, tanıma uyan diğer kıymetler ve borçlanma araçlarını da menkul kıymet olarak saymaya imkân verir. Bu menkul kıymetlerin de kıymetli evrak olarak nitelendirilebileceği doktrinde taraftar bulan bir görüştür⁴⁹. Bu kapsamda, sermaye piyasası aracı niteliğinde olmayan pay senetlerinin (örneğin çıplak anonim ortaklık payının) Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'na göre rehnedilmesi mümkündür.

Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu kapsamında kıymetli evrakın rehinde Türk Ticaret Kanunu hükümlerinin uygulanması gerektiği kanaatindeyiz. Nitekim TİTRK m. 8/f.3 bu görüşümüzü destekler mahiyettedir. Anılan madde, rehin tesisi başka bir sicile tescil ile gerçekleşen taşınırın, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu kapsamında rehne konu edilemeyeceğini hükme bağlar. Kıymetli evrak bakımından böyle bir tescil şart değilse de, Türk Ticaret Kanunu'nda rehin için farklı bir metot öngörülmüştür. Doktrinde ayrıca kıymetli evrakta hak senette mündemiç olduğundan sadece hakkın değil, senedin kendisinin de teslim şartlı rehne konu edilmesi gerektiği, bununla beraber, hükmen teslim suretiyle de rehlin kurulabileceği ileri sürülmüştür⁵⁰. Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu kapsamında kurulan kıymetli evrak rehlerinde, kıymetli evrakın fiilen rehin alacaklısına teslim edilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Zira aksi düşünce, İİK m. 88'de öngörülen ve icra memurunun tedavül kabiliyeti olan (özellikle hamiline yazılı) kıymetli evraklara mutlaka fiilen el koyması gerektiği yönündeki hükmün mantığı ile bağdaşmaz⁵¹. Her ne kadar rehin sözleşmesinin tescili talebinde tarafların rehne konu edilecek taşınır varlıkları tanımlayıcı bilgileri de vermeleri gerekteyse de (RTS Yön. m. 23/f.1, b); bu kabul ticari hayatın sürati içinde, kıymetli evrakı ciro ile alan üçüncü kişiyi sicili kontrol etme gibi ağır bir yükümlülük altına sokar. Kanaatimizce kıymetli evrak üzerinde rehin tesis edilmesi hâlinde dahi, ana kuraldan ayrılarak rehinli senedin alacaklıya verilmesi uygun olacaktır.

Bu tespitler ışığında kıymetli evrakın da bazı koşulları sağlaması hâlinde Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'na göre rehne konu edilebileceği görülebilir. Söz konusu kıymetli evrak, bir kambiyo senedi ya da muhtelif türlerde kıymetli evrak⁵² da olabilir. Tem.Yön. m.29 uyarınca anılan kıymetli evrakların temerrüt hâlinde aynen teslimi ne şekilde gerçekleşecektir? Bu noktada kıymetli evrakın kambiyo senedi niteliğinde olup olmadığının tespiti önem taşımaktadır.

Kanaatimizce kambiyo senedi niteliğinde olan kıymetli evraklar üzerinde teslimsiz bir rehin olan Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu kapsamında rehin tesisi, kambiyo senetlerinin mücerretlik özelliği nedeniyle uygun değildir. Zira her ne kadar sicilli bir rehin olsa da, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu kapsamında kurulan rehinde tescilin yeterli kabul edilip senedin alacaklıya verilmemesi, işlem güvenliği bakımından da sorun arz etmeye elverişlidir. Bununla birlikte, kambiyo senetleri üzerinde Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu kapsamında bir rehin tesis edilmesi ihtimalinde, temerrüt hâlinde "mülkiyetin devri" kanaatimizce rehin cirosu ile

⁴⁸ Bu durumda rehinli malın sözleşme kurulduğu andaki değeri ile para çevrime anındaki değeri arasındaki farkta bir düşme olması riskine de alacaklının katlanacağı söylenebilir.

⁴⁹ ÜLGEN, Hüseyin/ HELVACI, Mehmet/ KENDİGELEN, Abuzer/ KAYA, Arslan: Kıymetli Evrak Hukuku, 9. (Tıpkı) Bası, İstanbul, 2014, §85-86.

⁵⁰ KUBİLAY, Huriye; Kambiyo Senetlerinin Rehni, DEÜHFD, C. 3, S. 1-4, 1987, Prof. Dr. Kudret Ayiter Armağanı, s. 498.

⁵¹ Nama yazılı senetlerin İİK m. 88'e göre haczedilmesi gerektiği yönünde bkz. YAVAŞ, s. 9, aksi yönde UYAR, s. 205. Şüphesiz, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunukapsamında gerçekleştirilen kıymetli evrak rehlinin, teslimine bağlı rehlin bir istisnası olduğu düşünülebilirse de, kanaatimizce bu kabul dahi İİK m. 88 düzenlemesi ile uyumsuz olacaktır.

⁵² Muhtelif türlerde kıymetli evraklar için bkz. ÜLGEN/HELVACI/KENDİGELEN/KAYA, § 88 vd.

gerçekleştirilmelidir⁵³. Borç ödenmediği takdirde rehinli alacaklı, TTK m. 689 uyarınca kambiyo senedinden doğan tüm hakları kullanabilecektir. Öğretide *Domanıç* bu durumu, İİK m. 120’de yer alan ve alacaklılardan birine tahsil için takip yetkisi verilmesini öngören düzenlemenin rızai bir hâli olduğunu ileri sürmüştür. Yazara göre, İİK m. 120 hükmü, ihtilafı bir hakkın bir alacaklıya devrinin icra dairesi kanalıyla yapılmasına imkân vermekte; buna karşın rehin cirosunda ise, rehin veren borçlu bu yetkiyi rızaen rehin alacaklısına rehin cirosu ile vermektedir⁵⁴. Burada bir hususa önemle dikkat çekmek gerekir: Alacaklıya teslim edilmemiş bir kambiyo senedi, belirlilik ilkesi gereği (örneğin kambiyo senedinin türü, vadesi düzenlenme yeri belirtilerek) sicile tescil edilmiş olsa dahi, piyasada tedavül etmeye devam edebilecektir. Bu noktada senedin aslının alacaklı tarafından ele geçirilip, yukarıda değindiğimiz rehin cirosu sistemine göre tahsili neredeyse imkansızdır. Sonuç olarak kambiyo senetleri doğası gereği, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu’nda düzenlenen rehin sistemine uygun değildir.

Kıymetli evrak niteliğindeki anonim şirket pay senetleri üzerinde rehin tesis edilmesi durumunda ise, temerrüt hâlinde, rehin borçlusunun şirketteki payının mülkiyetinin rehin alacaklısına geçeceği öngörülebilir. Bu durumda rehinli alacaklı, şirkette pay sahibi olacaktır. Bu durumda TTK m. 491 ve devamı maddelerini de dikkate almak gerekecektir. Cebri icra yoluyla bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı payların devri, ancak şirket onayı ile mümkündür (TTK m. 491)⁵⁵. Bununla birlikte bedeli ödenmiş nama yazılı payların irade dışı kazanımında bir düzenleme getirilmiş; TTK m. 493/f.4 uyarınca şirkete sadece, payları edinen kişiye, paylarını gerçek değeri ile devralmayı önerdiği takdirde onay vermeyi reddedebilme imkânı tanınmıştır⁵⁶.

Pay senedinin varlığı hâlinde taşınır malların satışına ilişkin hükümler uygulama alanı bulacaktır⁵⁷. İİK m. 94/f.1 hükmü paralelinde pay senedinin (ve buna bağlı olarak pay sahipliğinin) rehinli alacaklıya geçtiği, icra dairesince şirkete tebliğ olunmalıdır. Pay, senede veya ilmühabere bağlanmamışsa, haciz, şirkete tebliğ yapılması suretiyle gerçekleşecektir. Bu haczin şirket pay defterine işlenmesi zorunludur; ancak haciz, şirket pay defterine işlenmemiş, olsa bile şirkete tebliğ tarihinde yapılmış sayılır (İİK m. 94/f.1)⁵⁸.

D. Gayrimaddi Malvarlı, , Unsurlar,

6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu uyarınca; Alenileşmiş bir eserin müsveddeleri ve aslı; yayımlanmış bir eserin çoğaltılmış nüshaları, eser sahibinin manevi haklarını gözetmek koşuluyla alenileşmiş eser üzerindeki mali haklar ve eser sahibinin mali haklarına ilişkin hukuki işlemlerden doğan para alacakları üzerinde rehin hakkı kurulabilir .

Eser üzerindeki mali haklar, eserden ekonomik olarak yararlanma ve yararlanmanın şeklini tayin etme imkanını münhasıran sahibine veren sahibine eserden üçüncü kişilerin bu tarzda faydalanmalarına engel olma yetkisi tanıyan mutlak haklardandır. Dolayısıyla ekonomik değeri bulunan bir varlık üzerinde rehin tesisi veya cebri icra uygulanması da mümkündür⁵⁹.

Bu bakımdan, borçlunun temerrüde düşmesi hâlinde, rehne konu bu varlıkların mülkiyetinin devri söz konusu olacaktır. Genel olarak eser sahibinin mali haklarına ilişkin hukuki işlemlerden doğan alacak hakkının, tıpkı üçüncü kişideki kıymetli evraka bağlanmamış alacak gibi kazanılması mümkündür. Mali hakların rehni ve temerrüt hâlinde alacaklıya devri bakımından eserin alenileşmiş olup olmadığı önem taşır. Alenileşmiş eserlerin müsveddesi veya aslı yanında, eser üzerindeki mali hakların rehne konu edilmesi mümkündür (FSEK m. 62). Aynı şekilde eser sahibinin mali haklara ilişkin işlemlerden kaynaklanan para alacakları da rehin konusu yapılabilir. Hukuki işlemde kaynaklanan para alacağının rehni, temerrüt hâlinde üçüncü kişideki alacağın, rehinli alacaklıya devri İİK m.88-89 uyarınca mümkündür⁶⁰. Mali hakların bu şekilde alacaklıya devri hâlinde, durumun meslek birliklerine ve eser sahibinin çalıştığı yayınevlerine bildirilmesi de söz konusu olabilir⁶¹.

Alenileşmiş bir eser, eser sahibinin şahsi alanında olduğundan, haczi de mümkün değildir⁶². Eser sahibinin hakkı, şahsa bağlı bir hak olduğundan üçüncü kişiye devredilemeyen ve haczi de caiz olmayan bir hak türü⁶³. Şahıs varlığına bağlı hakların haczi mümkün değildir⁶⁴. Nitekim FSEK m. 61 uyarınca alenileşmemiş bir eser ve onun

⁵³ Rehlinli alacağın ödeme yerine kabulü halinde bir nevi alacağın temlikinin söz konusu olacağı yönünde bkz. DOMANIÇ, Hayri: “*Kambiyo Senetlerinde Rehni Cirosu*”, Ord. Prof. Dr. Ernst E. Hirsch’e Armağan, Ankara, 1964, s. 540; KUBİLAY, s. 512. Rehni cirosunun ziyetliğin devrini de gerektirmesi gerçeği karşısında Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu düzenlemesinin İcra ve İflas Kanunu ile uyumsuz olduğu kanaatindeyiz.

⁵⁴DOMANIÇ, s. 522.

⁵⁵ KARASU, Rauf: “*Türk T,caret Kanunu Tasar,s,na Göre Nama Yaz,l, Paylar,n Devr,n,n S,n,rland,r,lmas,*”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XII, Y. 2008, S. 1-2, s. 131.

⁵⁶ KARASU, s. 132.

⁵⁷ KURU, s. 298; PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN-ÖZKAN/ÖZEKES, s. 306; MUŞUL, I, s. 516-517.

⁵⁸ KURU, s. 220-221; YILDIRIM/DEREN-YILDIRIM, s. 141.

⁵⁹ BOLAYIR, Nur: “*Fikri Mülkiyet Haklar,nda Cebri cra Sistemi*”, DEÜHFD, Cilt 16, Özel Sayı, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan, 2014, s. 2515-2516.

⁶⁰ ERZURUMLU, s. 177.

⁶¹ Haczin bildirilmesi bakımından bkz. ERZURUMLU, s. 178.

⁶² BOLAYIR, s. 2516.

⁶³ ERZURUMLU, s. 172.

⁶⁴ PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, s. 278; ERZURUMLU, Nurbanu; Türk Hukukunda Fikri Mülkiyete Konu hakların Cebri İcrası, Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, 2017/3, s. 172.

müsveddeleri üzerindeki mali hakların da haczi mümkün değildir⁶⁵.

Alenileşmemiş fikir eserleri bakımından Tem.Yön. m. 41/f.2 uyarınca rehinli alacaklı bu eserin kiralama ve lisans hakkını kullanabileceği gibi, üçüncü kişiye de bu hakları kullandırabilir.

Eserin müsveddeleri ve aslının, manevi haklar gözetilerek mülkiyetinin devrinin ise ayrıca incelenmesi gerekmektedir. Burada kast edilen eserin müsvedde ve aslının fiilen kendisinin mülkiyetinin devredilmesidir. Bu hâlde eserin müsveddeleri ve aslı üzerinde eser sahipliğinden doğan hakların devri söz konusu olmaz. Fiilen eserin aslı ya da müsveddesinin mülkiyetini kazanan ise, eser sahibinin manevi haklarını gözetmek zorundadır.

Bir sicile kaydedilmek suretiyle kazanılan hakların (sınai mülkiyet hakları, ticaret unvanı ve/veya ticari işletme adı gibi) rehininde, temerrüt hâlinde söz konusu hakların, kayıtlı oldukları sicile bildirilmek suretiyle alacaklıya devredilmesi mümkündür. Kanaatimizce borçlu, icra emrini aldıktan sonra, devir işlemini kendisi de ilgili sicile giderek gerçekleştirebilir.

E. Ayrık Durumlar

Ticari işletme ve esnaf işletmesi de, TİTRK m. 5’de sayılan taşınır varlıkların borcu karşılama hâlinde, bütün olarak rehne konu edilebilir (TİTRK m. 5/f.1, l). Ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde rehin kurulması hâlinde, rehlin kuruluşu anında işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan her türlü varlık rehnedilmiş sayılır (TİTRK m. 5). Tem.Yön. m.17’de, işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan taşınır ve taşınmaz tüm varlıkların rehnedilmiş sayılacağı da hükme bağlanmıştır. Ticari işletme faaliyetine tahsis edilmiş taşınır varlıkların ne şekilde paraya çevrileceği, bu varlığın niteliğinde göre belirlenecektir. Örneğin bir iş makinesinin mülkiyetinin İİK m. 24 hükümleri uygulanmak suretiyle alacaklıya devredileceğinde şüphe yoktur. Bununla birlikte anılan yönetmelik taşınmazların da rehne kapsamında olacağını söylemiştir. Taşınmazlar bakımından kanaatimizce, İİK m. 26-29. maddeleri uygulama alanı bulabilmelidir⁶⁶.

Ticari plaka, şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçmiş ve bu hususu ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde ise şoförler odasına üye olan veya ticaret odalarına kayıtlı taşımacı şirketler nezdinde şehir içinde taşımacılık yapan kişilerce kullanılabilir. Ticari plakanın rehin alacaklısına devri de hem ilgili trafik siciline hem de meslek odasına bildirilmek suretiyle yapılabilir. Ticari plakalar, Bakanlar Kurulunun 86/10553 sayılı kararı m. 3/f.2 uyarınca ancak kendilerine ticari plaka verilmesi söz konusu kararla caiz görülenlere satılabileceğinden, plakanın cebri icra ile satışı söz konusu olduğunda kanaatimizce bu hususa satış ilanında yer verilmesi gerekmektedir. Bununla beraber, rehinli alacaklı kendisine ticari plaka verilmesi caiz olan kişilerden değilse, Tem.Yön. m. 41/f.2 gereğince, ticari plakadan elde edilen kazancın rehinli alacaklıya aktarılması gündeme gelebilir⁶⁷.

Öğretide, kiracılık hakkının⁶⁸ aynı hak niteliği taşınmamasından hareketle, intifa hakkının paraya çevrilmesine ilişkin İİK m. 112 vd. hükümlerine⁶⁹ göre değil, İİK m. 31’de yer alan irtifak haklarına ilişkin ilamlarına icrasına yönelik hüküm kapsamında değerlendirilmesi gerektiği de ileri sürülmüştür⁷⁰. İİK m. 31 uyarınca borçluya gönderilen icra emri ile irtifak hakkının zorla tesis edilmesi öngörülmektedir. Bu icra emrine aykırı davranan borçlu İİK m. 343 uyarınca üç ay hapisle tazyik olunur. Kanaatimizce de bu hüküm, borcun ödenmemesi hâlinde alacaklının kiracılık hakkından faydalanması amacıyla örtüşmektedir.

VI. SONUÇ

Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu’nda öngörülen takip yöntemi, rehne konu edilebileceği kanunda sayılmış tüm taşınır varlıklar bakımından etkin bir biçimde uygulanmaya elverişli değildir. Özellikle rehin sözleşmesinin ilam niteliğinde bir senede bağlanmadığı durumlarda, rehinli malın borçlunun malvarlığında aynen bulunmadığı hallerde, İİK m. 24 anlamında haciz işlemi de uygulanamayacağından, alacaklının ne şekilde alacağına kavuşacağı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ne kadar semeresiz kalan takip sonucunda rehin açığı belgesi düzenlenecek ve alacaklı buna dayanarak haciz yapabilecekse de, bu durum öncelikle mülkiyetin devrinin öngörüldüğü bu sistemin etkin işlemlerini sağlamaya yeterli değildir.

Dar anlamda taşınır borçlunun malvarlığında aynen bulunması halinde mülkiyetin nakli, sorunsuz

⁶⁵ ERZURUMLU, s. 173. Bunun yanında, alenileşmemiş ve sahibinin ya da mirasçılardan birinin maliki olduğu bir eserin aslı veya müsveddesi üzerindeki malî hakların devrine veya ruhsat verilmesine dair taahhütlerden doğan alacakları cebri icraya konu edilebilir, BOLAYIR, s. 2519.

⁶⁶ Tem.Yön. m.42, kanun ve yönetmelikte hüküm bulunmaması halinde İcra ve İflas Kanunu’nun ipotegin paraya çevrilmesi hakkındaki hükümlerinin uygulanacağını belirtmişse de, bu hükümler arasında, taşınmazın mülkiyetinin rehinli alacaklıya devri için başvurulabilecek bir düzenleme yer almamaktadır.

⁶⁷ Bilgin, ticari hakların zilyetliği devredilemeyen taşınır mallardan olduğunu belirterek, rehinli alacaklının bizatihi kendisi tarafından veya üçüncü kişiye kullandırılmak suretiyle elde edilen kira geliriyle alacağın tahsil edilebileceği görüşündedir (BİLGİN, s. 644).

⁶⁸ Kiracılık hakkının rehminin, kira sözleşmesi uyarınca kiralananandan yararlanma hakkının rehni olduğu yönünde bkz. ÖZ, <https://jurix.com.tr/article/9728#>, s. 156.

⁶⁹ İntifa hakkının paraya çevrilmesi farklı şekillerde olabilir: İcra mahkemesi, intifa hakkının kullanılmasını açık artırma ile satarak ya da bu işi icra memuruna bırakarak buradan elde edilen bedeli alacaklıya verebilir. Aynı şekilde mahkeme intifa hakkından elde edilen iradın hak sahibine değil, alacaklıya verilmesini de kararlaştırabilir. Bu konuda bkz. UYAR, Talih: “Paraya Çevrilmesi Özel bir Usulü Gerektiren Mal ve Haklar”, ABD, 1978/3, s. 433.

⁷⁰ BİLGİN, s. 646.

biçimde gerçekleştirilebilir. Buna karşın, üçüncü kişilerdeki kıymetli evraka bağlanmamış alacakların bu takip sistemi içinde elde edilebilmesi için, kanaatimizce İİK m. 89 uygulama alanı bulabilmelidir. Benzer biçimde alenileşmiş eser üzerindeki mali haklar ve eser sahibinin mali haklarına ilişkin hukuki işlemlerinden doğan para alacakları üzerinde rehin hakkı kurabilecek ve bu alacaklar da yine İİK m. 89 hükmünden faydalanılarak elde edilebilecektir. Kıymetli evraka bağlanmış alacaklar ise nitelikleri itibariyle tescilli ve teslimsiz bu rehin türüne uygun değildir.

Kısaca açıklamaya çalıştığımız bu tespitler ışığında, 6750 sayılı kanun kapsamında yapılacak rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takiplerde, alacaklıya rehinli malın borçlunun malvarlığında aynen bulunmadığı hallerde aynı dosyadan haciz yapabileme imkanı tanınması gerektiği söylenebilir.

KAYNAKÇA

- AKİPEK, Jale/AKINTÜRK, Turgut: Eşya Hukuku, İstanbul 2009
- ANTALYA, Gökhan/ACAR, Faruk: Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni, 2. Bası, İstanbul 2017.
- BİLGİN, Hikmet: “6750 Sayılı, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu’na İlişkin Hukuki Açısından Genel Bir Bakış”, TAAD, Yıl 8, Sa. 31, Temmuz 2017, s. 619-657.
- BOLAYIR, Nur: “Fikri Mülkiyet Haklarında Cebri İflas Sistemi”, DEÜHFD, Cilt 16, Özel Sayı, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan, 2014, s. 2513-2570.
- BUDAK, Ali Cem: İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip, 2. Baskı, İstanbul, 2009.
- DOMANİÇ, Hayri: Kambiyo Senetlerinde Rehin Cirosu, Ord. Prof. Dr. Ernst E. Hirsch’e Armağan, Ankara, 1964, s. 519-541.
- ERZURUMLU, Nurbanu: Türk Hukukunda Fikri Mülkiyete Konu Hakların Cebri İcrası, Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, 2017/3, s. 167-191.
- GÖLE, Celal/AYDOĞAN, Gökhan: Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanununun Ticaret Hukuku Açısından Değerlendirilmesi, BATİDER, C. 33, Sa. 1, Yıl 2017, s.5-51.
- GÜMÜŞ, Mustafa Alper: 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Bakımından Temerrüt Sonrası Haklar, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi), 16 Şubat 2018, Ankara, 2018, s. 199-225 [Sempozyum].
- GÜRDOĞAN, Burhan: İcra Hukuku Dersleri, Ankara, 1970.
- GÜRPINAR, Damla: “Ticari İşlemlerde Taşınır Rehininin Teslime Bağı, Taşınır Rehni Kuralları,ndan Ayrılan Yönleri”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 19, S. 1, 2017, s. 111-159. [Teslime Bağlı]
- HAMAMCIOĞLU, Esra/KARAMANLIOĞLU, Argun: 6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu’na İlişkin Bazı Tespitler, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 13, S. 2, Ocak 2017, s. 95-135.
- HASIRCI, Hakan: 6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu’nun İcra ve İflas Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, BATİDER, C. 33, Sa. 2, Yıl 2017, s. 207-269.
- KARABEL, Gökçe: Ticari İşletme Rehininin Paraya Çevrilmesi, Ankara, 2011.
- KARAKUŞ ERBAŞ, Burcu: Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni ve Rehin Alacaklısının Korunması, Ankara, 2018.
- KARASU, Rauf: Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Nama Yazılı Payların Devrinin Sınırlandırılması, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XII, Y. 2008, S. 1-2, s. 127-147.
- KOSTKIEWICZ, Jolanta Kren; Art. 87, Commentaire ORFI Ordonnance du Tribunal Fédéral du 23 Avril 1920 sur la Réalisation Forcée des Immeubles, 2012.
- KÖROĞLU-ÖLMEZ, Belin: Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Uyarınca Ticari İşletme Rehni, TBB Dergisi, 2017(129), s.261-286.
- KUBİLAY, Huriye: Kambiyo Senetlerinin Rehni, Prof. Dr. Kudret Ayiter Armağanı, DEÜHFD, C. 3, S. 1-4, 1987, s. 497-513.
- KURU, Baki: İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, İstanbul, Eylül 2016.
- KURU, Baki: İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku, İstanbul, Ağustos, 2016. [Usul].
- MERİÇ, Nedim: Türk – İsviçre İcra Hukukunda Paylaştırma Kuralları ve Sıra Cetveline Müracaat Yolları, Ankara, 2015.
- MUŞUL, Timuçin: İcra ve İflas Hukuku, I. Cilt, 5. Baskı, Ankara 2013.
- MUŞUL, Timuçin: İcra ve İflas Hukuku, II. Cilt, 5. Baskı, Ankara 2013.
- ÖZ, Turgut: Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni kanunu, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. İur. Merih Kemal Omağ’a Armağan, C. 16, S. 2 (Özel Sayı) Temmuz 2017, İstanbul, s. 151-186, <https://jurix.com.tr/article/9728#>, (E.T. 25.11.2018) [<https://jurix.com.tr/article/9728#>].
- ÖZ, Turgut: Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanununa Göre Rehinli Malın Birleşmesi ve Karışması (Kanundaki Önemli değişikliklerle Birlikte), Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi), 16 Şubat 2018, Ankara, 2018, s. 125-139.
- PEKCANITEZ, Hakan/ATALAY, Oğuz/SUNGURTEKİN-ÖZKAN Meral/ÖZEKES Muhammet: İcra ve İflas

- Hukuku, 11. Baskı, Ankara, 2013.
- POSTACIOĞLU, İlhan E./ALTAY, Sümer: İcra Hukuku Esasları, 5. Bası, İstanbul, 2010.
- RIGOT, Dominique: LP Art. 38-45, Commentaire Romande, Poursuite et Faillite, Commentaire de la Loi Fédérale sur la Poursuite Pour Dettes et la Faillite ainsi que des Articles 166 à 175 de la Loi Fédérale sur le Droit International Privé, Helbing&Lichtenhahn, 2005.
- ŞENER, Yavuz Selim: Türk Hukukunda İpotek Uygulaması, İstanbul, 2005.
- ŞİT-İMAMOĞLU, Başak: Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Üzerine Bir İnceleme, Ankara 2017.
- UYAR, Talih: “*Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Kıymetli Evrakı Ba lanmam, Olan Mal, Hak ve Alacaklar,n,n Haczi*”, DEÜHFD, Y. 2, s. 2, s. 205-227 [Borçlunun].
- UYAR, Talih: “*Paraya Çevrilmesi Özel bir Usulü Gerektiren Mal ve Haklar*”, ABD, 1978/3, s. 431-435 [Paraya].
- ÜLGEN, Hüseyin/ HELVACI, Mehmet/ KENDİGELEN, Abuzer/ KAYA, Arslan: Kıymetli Evrak Hukuku, 9. (Tıpkı) Bası, İstanbul, 2014.
- ÜSTÜNDAĞ, Saim: İcra İflâs Kanununun 89. Maddesi Üzerine, İBD 1991, C.65, S.1-12, s. 5-17.
- VEUILLET, Ambre: La mainlevée de l'opposition: commentaire des articles 79 à 84 LP, Commentaire Stämpfli, 2017.
- YAVAŞ, Murat: Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi (İİK m. 89), İstanbul, 2005.
- YILDIRIM, Mehmet Kamil/ DEREN-YILDIRIM, Nevhis: İcra ve İflas Hukuku, 7. Baskı, İstanbul 2016.
- YILMAZ, Ejder: İcra ve İflas Kanunu Şerhi, Ankara, 2016.
- YILMAZ, Ejder: Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'na Göre Rehinli Alacaklının Alacağını Tahsil Etme Yolları, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Sempozyumu (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi), 16 Şubat 2018, Ankara, 2018, s. 227-258 [Sempozyum].